

**ODREĐENJE POTREBNIH MERA ZAŠTITE NA RADU OD STRANE IZVOĐAČA
RADOVA****Pravilnik o sadržaju elaborata o uređenju gradilišta****član 11**

Poseban elaborat

Sentenca:

Obaveza je izvođača radova da sam izvrši procenu o potrebnim merama zaštite na radu, a prema dokumentaciji o izabranim metodama rada, kao i da izvrši procenu o potrebi izrade posebnog elaborata o uređenju gradilišta, shodno članu 11. Pravilnika o sadržaju elaborata o uređenju gradilišta.

Iz obrazloženja:

"Iz priloženih i izvedenih dokaza proizlazi da je rešenjem inspektora rada Ministarstva rada, br. ... od 13.9.2005. godine, zabranjen rad na gradilištu u ul. N. br. ..., na kome je radove izvodio tuženi, uz utvrđenje da postoje neprovedene mere zaštite na radu, koje predstavljaju opasnost po život i zdravlje radnika. Rešenjem istog organa od 14.9.2005. godine tuženom je naloženo da obezbedi dokumentaciju za rušenje objekta, koja sadrži opis izabrane metode rušenja sa redosledom radova pri pripremi za rušenje, samom rušenju ... i merama zaštite na radu pri svakom od ovih radova... Zapisnikom o izvršenom uviđaju, sačinjenom od strane inspekcije rada od 19.9.2005. godine, inspektor rada je na osnovu utvrđenih činjenica zaključio da je do povrede došlo usled neodgovarajuće procene stabilnosti oštećenog stuba i samim tim neodgovarajućeg obezbeđenja istog. Iz nalaza i mišljenja sudskog veštaka, od 15.4.2009. godine, proizilazi da tuženi u elaboratu o uređenju gradilišta, koji je uz prijavu o početku radova dostavio inspekciji rada, nije predvideo da na objektu u prostoru oko stubova na trećem spratu postoji opasnost i tim povećan rizik od povređivanja pri izvođenju radova u tom prostoru, te da je tuženi radove na objektu izvodio prema izveštaju u kojem nije utvrđeno postojanje opasnosti usled oštećenja stubova na trećem spratu, kao i da je do povređivanja radnika došlo usled urušavanja dela zagrde nastalog usled unutrašnjeg oštećenja konstrukcije ... i da ... nisu ni preduzimane mere u cilju obezbeđenja bezbednih uslova rada u slučaju postojanja opasnosti od obrušavanja dela zgrade gde je tuženi izvodio radove. Iz iskaza svedoka Z. S., šefa gradilišta, u vreme nastalog povređivanja radnika, utvrđuje se da je njemu bilo poznato da postoji oštećenje stuba na trećem spratu, ali da je naknadnim pregledom utvrđeno da sanacija nije potrebna, te da je takav zaključak donet od strane profesora, koji su inače bili angažovani od strane investitora.

Kod takvog stanja stvari, prvostepeni sud je izveo zaključak da tuženi, kao izvođač radova, nije znao da prilikom izvođenja radova može doći do obrušavanja, niti je to

mogao znati, te da se, shodno članu 115. Zakona o zdravstvenom osiguranju (dalje: Zakon), koji je važio u spornom periodu, nisu stekli uslovi za ostvarivanje prava tužioca na naknadu štete od tuženog, kao poslodavca, jer povrede osiguranika nisu nastale usled toga što nisu sprovedene mere zaštite na radu ili druge mere za zaštitu građana.

Privredni apelacioni sud nalazi da je prvostepeni sud na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primenio materijalno pravo kada je zaključio da na strani tuženog nema odgovornosti, te da, shodno tome, tužilac nije stekao pravo da od tuženog zahteva naknadu štete.

Ovo stoga što je, pre svega iz rešenja Inspektora rada Ministarstva rada od 14.9.2009. godine, utvrđeno da tuženi nije obezbedio dokumentaciju za rušenje objekta, koja sadrži opis izabrane metode rušenja sa redosledom radova pri pripremi za rušenje, samom rušenju i posle izvršenog rušenja i merama zaštite na radu pri svakom od ovih radova, a da dokumentacija o rušenju treba jasno da utvrdi zone sigurnosti i plana označavanja i uređenja njihovih granica, a što je predviđeno članom 99. st. 2. i 3. Pravilnika o zaštiti na radu pri izvođenju građevinskih radova, te da je zapisnikom o izvršenom uviđaju, sačinjenom od strane inspekcije rada, od 19.9.2005. godine, na osnovu utvrđenih činjenica utvrđeno da je do povreda došlo usled neodgovarajuće procene stabilnosti oštećenog stuba i, samim tim, neodgovarajućeg obezbeđenja istog.

U konkretnom slučaju Privredni apelacioni sud nalazi da je tuženi, kao izvođač radova, bio u obavezi da, shodno članu 11. ... Pravilnika o sadržaju elaborata o uređenju gradilišta (dalje: Pravilnik), izradi poseban elaborat u predmetnoj situaciji, obzirom da se isti, shodno navedenom zakonskom članu, izrađuje za radove ili radne operacije za čije obavljanje je neophodno da radnik poseduje posebne zdravstvene i psihofizičke sposobnosti, kao i za radove, odnosno radne operacije kod kojih postoji povećani rizik kod povređivanja ili mogućnost pojave štetnosti po zdravlje radnika, koji se ne mogu otkloniti primenom pojedinačnih mera zaštite na radu. Stavom 2. tačka 4) istog člana Pravilnika propisano je da se pod uslovima, odnosno radnim operacijom u smislu stava 1. ovog člana smatraju naročito radovi kod kojih postoji opasnost od pada predmeta na radnike. Obzirom da se u predmetnoj situaciji radilo o raščišćavanju objekta od ruševina koje su nastale usled bombardovanja, te da takva situacija predstavlja radnu operaciju kod koje postoji povećan rizik od povređivanja ili mogućnosti pojave štetnosti po zdravlje radnika, to je tuženi, kao izvođač radova, shodno pravilima propisanim Posebnim uzansama u građenju, morao to znati i imati u vidu, jer je on uvek odgovorno lice, osim u situacijama kada su nedostaci posledica greške u projektu koji je obezbedio naručilac, iako on te greške nije mogao uočiti. Međutim, to ne znači da se on od posledica eventualnih grešaka može osloboditi, kako to prvostepeni sud zaključuje, samom činjenicom da je pregled spornog stuba na kome je tuženi, kao izvođač radova, nesporno evidentirao pukotinu, izvršen od strane profesora univerziteta koje je angažovao naručilac, jer to ne znači i da je procena tako angažovanih stručnjaka apsolutno tačna. Osim toga, izrada posebnog elaborata, ustanovljena članom 11. Pravilnika, obaveza je izvođača radova, a što upućuje na zaključak da je upravo tuženi

taj koji vrši poslednju procenu i donosi konačnu odluku kakve mere zaštite na radu treba preduzeti pri izvođenju takvih radova. To dalje znači da je, bez obzira na izveštaj u kome nije utvrđeno postojanje opasnosti usled oštećenja stubova na trećem spratu, tuženi, kao izvođač radova, bio u obavezi da sam izvrši procenu, posebno imajući u vidu opštepoznate činjenice da se radi o objektu koji je bombardovan posebnim vrstama specijalnih bombi čiji efekti nisu potpuno predvidivi. U vezi sa tim, ne može prihvatiti stav prvostepenog suda da tuženi nije mogao predvideti postojanje povećanog rizika pri raščišćavanju takvog objekta i, u skladu sa tim, izraditi poseban elaborat o uređenju takvog gradilišta, sa adekvatnim merama zaštite na radu.

Shodno napred iznetom, Privredni apelacioni sud nalazi da su se stekli uslovi iz člana 115. Zakona, kojim je propisano da tužilac ima pravo da zahteva naknadu štete od organizacije, odnosno poslodavca, ako su bolest, povreda ili smrt osiguranika nastali usled toga što nisu sprovedene mere zaštite na radu ili druge mere za zaštitu građana, te da tužilac osnovano zahteva od tuženog isplatu navedenog iznosa, na šta ga je ovaj sud i obavezao primenom člana 262. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, u vezi sa članom 115. Zakona."

(Presuda Privrednog apelacionog suda, Pž. 6531/2010 od 14.4.2011. godine)

